

Meži neiekļaujas Eiropas Komisijas scenārijā

Autors: Ulf Larsson, Svenska Cellulosa Aktiebolaget - SCA prezidents

Parīzes nolīgums mums deva “neto nulles” koncepciju. Nodomi bija labi, un neto nulle kļuva par klimata rīcības galveno mērķi. Daudzi ir atsakušies uz šo aicinājumu, un ir maz klimata iniciatīvu, kas uz to neatsaucas.

Mērķis samazināt temperatūras paaugstināšanos par diviem grādiem (un vēlme samazināt to vēl par 1,5 grādiem) tika saistīts ar “līdzsvaru starp antropogēnajām emisijām un oglekļa piesaistīšanu oglekļa uzkrājumos šā gadsimta otrajā pusē”. Īsumā, oglekļa uzkrājējiem ir jākompensē emisijas.

Tomēr Parīzes nolīgumā nav sniegti norādījumi par to, kā emisiju radītājiem būtu jākompensē oglekļa piesaistītāji. Tajā arī nav ņemta vērā mijiedarbība starp emisiju samazināšanu un oglekļa piesaistītāju uzlabošanu. Emisijas un piesaistīšana klimata politikā tiek uzskatītas par atsevišķām jomām. Tas realitātē ir radījis nepilnības.

Eiropas klimata tiesību aktos mērķis sasniegt neto nulles emisijas galvenokārt tiek īstenots, kompensējot emisijas nozarēs, piemēram, enerģētikā un transportā, ar piesaisti zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (ZIZIMM) sektorā. Līdz 2050. gadam paredzēts sasniegt līdzsvaru saskaņā ar Parīzes vīziju.

Lai to sasniegtu, ZIZIMM regulā ir noteikts mērķis līdz 2050. gadam un pēc tam ik gadu sekvestrēt 310 miljonus tonnu CO₂. Tā kā lauksaimniecības zeme ir neto emisiju avots, šis mērķis gandrīz pilnībā ir atkarīgs no tā, vai Eiropas meži turpinās uzkrāt oglekli. Pēdējo desmitgažu laikā meži ir piesaistījuši miljardiem tonnu oglekļa. Tas ir bijis veiksmīgs stāsts un tagad tiek gaidīts turpinājums.

Tomēr, meži “neievēro” Eiropas Komisijas scenāriju.

Iepriekšējā ar mežu apklāto teritoriju palielināšanās bija saistīta ar mežu atjaunošanu pēckara periodā un bijušo lauksaimniecības zemju apmežošanu. Lai gan neto CO₂ samazinājums joprojām ir

liels - vairāk nekā 300 miljoni tonnu gadā papildus 600 miljoniem kubikmetru koksnes ieguves gadā, oglekļa uzkrāšanās palēninās. Pieauguši meži palēninās pieaugums un tie saskaras ar lielākiem klimata riskiem. Meži nevar bezgalīgi uzkrāt biomasu. Vairākas dalībvalstis jau tagad prognozē, ka ZIZIMM mērķi var netikt sasniegti.

Tas ir kļuvis par “karstu jautājumu” mežiem bagātās valstīs, piemēram, Zviedrijā un Somijā. Zviedrijā parlamenta komiteja ierosināja īstermiņā panākt ZIZIMM mērķu izpildi, samazinot koksnes ieguvi, lai mežos saglabātu vairāk oglekļa. Tika ierosināti liela mēroga finansiāli stimuli zemes īpašniekiem. Bet vai šis ierosinājums ir jēgpilns?

Nē, nav. Mums jāpārskata ZIZIMM mērķi, mežu loma citu emisiju kompensēšanā un, galu galā, neto nulles emisiju sistēma. Galvenā uzmanība jāpievērš fosilā kurināmā emisiju samazināšanai, vienlaikus nodrošinot konkurētspēju, darbavietas un drošību. Tādēļ nodokļu naudas izmantošana, lai samazinātu nozīmīgas klimata nozares ražošanas apjomus, ir slikta ideja. **Un, lūk, iemesli:**

Pirmkārt, samazināts mežizstrādes apjoms klimata mērķu sasniegšanai nedod gandrīz nekādu labumu. Mazāks koksnes daudzums var palielināt oglekļa krājumus vietējā mērogā, bet globāli tas nozīmēs mežizstrādes paplašināšanu citur. Koksnes produktu aizstāšana ar tēraudu, plastmasu vai fosilā kurināmā izmantošanu palielinās emisijas, kas ir krasā pretrunā klimata mērķiem. Ilgtermiņā mazāk aktīva mežsaimniecība samazina meža augšanu un palielina riskus, piemēram, ugunsgrēku izcelšanos. Aktīva mežsaimniecība ir būtiska.

Otrkārt, koksnes vērtības ķēde atbalsta plašu ražošanu un patēriņu, veidojot aptuveni 7 % no Eiropas Savienības ekonomikas produkcijas un 18 miljonus darbavietu, bieži vien lauku apvidos. Izejvielu piegādes samazināšana ar politikas instrumentu palīdzību būs dārga un neefektīva.

Treškārt, koksne ir stratēģisks resurss. Šīsdienas ģeopolitiskajā situācijā vietējā koksne un kokrūpniecība palīdz samazināt atkarību no problemātiskiem tirdzniecības partneriem, tādejādi uzlabojot Eiropas drošību un pašpietiekamību.

Mums ir nepieciešami konstruktīvi risinājumi ZIZIMM dilemmai. Zaļā darījuma saglabāšana, vienlaikus samazinot mežu oglekļa

piesaistes prognozes, piemēram, labāk novērtējot t.s. koksnes risinājumus, varētu turpināties, lai gan ne pilnībā. Piemērotāk būtu skaidri nošķirt ETS/ESR emisiju mērķus un ZIZIMM piesaisti. Tas atspoguļo arī pieaugošās šaubas par emisiju mērķu sasniegšanu, liekot apšaubīt mežu spēju kompensēt emisijas. Tas, savukārt, nozīmē, ka ir jāpārskata neto nulles emisijas mērķis.

Un kāpēc ne?

Tā vietā, lai kompensētu emisijas, koncentrējoties uz neto nulles emisijām, jāpievēršas straujai fosilā kurināmā izmantošanas samazināšanai, nosakot mērķus, kas tuvinās nullei. Koksnes risinājumi varētu tikt novērtēti tāpēc, ka tie aizstāj fosilā kurināmā emisijas, kā izklāstīts *ISO 13391*. Meži varētu tikt novērtēti par to, ka sniedz koksni, nevis tikai tāpēc, ka to saglabā. Tas būtu loģiski. Taču ir nepieciešama drosme, lai apstrīdētu Parīzes pamatprincipu un ierosinātu strukturālas izmaiņas Eiropas Savienības Klimata likumā.